

Становище на Комитета на регионите — „Държавната помощ за рибарството и аквакултурите“

(2014/C 114/07)

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

1. приветства прегледа на правилата за държавна помощ за рибарството и аквакултурите и неотдавнашната обществена консултация, предприета от Европейската комисия в рамките на този преглед;
2. подчертава значението на това прегледът да се разглежда в контекста на (i) реформата на общата политика в областта на рибарството (ОПОР); (ii) преговорите относно Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), другите европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) и други програми на ЕС за финансиране, свързани с рибарството и сектора на аквакултурите; и (iii) по-обширната програма за модернизация на държавната помощ, ръководена от ГД „Конкуренция“;
3. изразява силна подкрепа за водещите цели на реформата на ОПОР за напредък към устойчив риболов, и приветства политическото споразумение, постигнато по този въпрос в рамките на ирландското председателство на Съвета на ЕС;
4. отново изтъква, че реформата на регламентите за отпускане на държавна помощ за рибарството и аквакултурите трябва да бъде предприета въз основа на подкрепа за осъществяването на реформата на ОПОР и улесняването ѝ като фундаментален, основен принцип; по подобен начин преговорите относно ЕФМДР трябва да гарантират, че този фонд ще се използва за постигане на целите на ОПОР;
5. подчертава, че устойчивостта на сектора на рибарството означава дългосрочна жизненост и устойчивост на рибните запаси във водите в рамките на ЕС, както и социално-икономическо бъдеще на риболовните общности в ЕС, като трябва да се установи баланс в развитието на двата аспекта;
6. привлича вниманието към парадокса, пред който е изправен ЕС: от една страна висока зависимост от внос на рибни и аквакултурни продукти (около 60% от общото потребление) за задоволяване на търсенето и желанията на потребителите в ЕС, а от друга — съществена необходимост да се установи и да се спазва принципът за максимален устойчив улов на рибните запаси на ЕС, така че да се гарантира наличност за бъдещите поколения; във връзка с това припомня, че аквакултурните дейности допринасят за осигуряването на същия продукт като морския риболов, но с устойчиви методи и без да застрашават опазването на рибните запаси; освен това аквакултурите осигуряват високи равнища на заетост, изпълнявайки ролята на истински социален буфер в периоди на криза;
7. подчертава значението на ефективното насочване на помощта, така че дребномащабните флоти, които съставляват по-голямата част от общия флот на ЕС по отношение на броя на корабите, да получават дял от ОПОР и ЕФМДР, съответстващ на числеността им и социално-икономическото им представителство, при условие че практикуват устойчив риболов;
8. подчертава, че за да е налице по-устойчиво използване на държавни субсидии в сектора на рибарството, е необходима силна политическа воля и действия на всички равнища на управление в ЕС, както става ясно от неуспеха на реформите на ОПОР от 2002 г. да постигнат заявените екологични, социални и икономически цели, а именно: само 22% от рибните запаси се експлоатираха на нива, съответстващи на максималния устойчив улов, 35% — се свръхексплоатираха и 43% — се експлоатираха извън безопасните биологични граници (източник: проучване за Европейския парламент на Института за европейска политика в областта на околната среда от 2011 г.);
9. отбелязва, че в Специалния доклад № 12/2011 на Европейската сметна палата се преценява, че свръхкапацитетът на риболовния флот продължава да бъде една от основните причини за неуспеха на ОПОР да осигури устойчива риболовна дейност;
10. признава, че постигането на тази цел за устойчивост изисква структурни промени и диверсификация в самия сектор на рибарството, и подчертава, че правилата и мерките за държавна помощ трябва да улесняват тези промени, с акцент по-специално върху подкрепата за развитието на крайбрежната икономика (преработваща промишленост, устойчиви аквакултури, местни рибни пазари, нови продукти, местни вериги за доставка и др.), нови и устойчиви форми на риболов в моретата и океаните на Европа (подчертавайки по-специално ролята на малките крайбрежни рибарски флоти и на непромишления, традиционен риболов, като същевременно се обръща специално внимание на селективността, енергийната ефективност и т.н. на другите сегменти на флота, които допринасят за снабдяването с рибни продукти на Европейския съюз, особено когато тези продукти са предназначени за консумация от човека) и морската и аквакултурната икономика в по-широк план. Държавната помощ не трябва да се използва в подкрепа на неустойчиви риболовни практики;

11. признава стойността и значението на сектора на рибарството за ЕС, като отбелязва високата концентрация на заетост в някои територии и региони на Европа и въздействието, което реструктурирането на сектора на рибарството оказва пряко върху тези общности;
12. разбира, че натискът върху селските, крайбрежните и рибарските общности е изключително силен в контекста на настоящата социално-икономическа криза в Европа и че това означава, че целевата подкрепа на териториално равнище е изключително важна за дългосрочния просперитет и жизнеността на подобни общности;
13. отбелязва, че секторът на рибарството, както много други сектори, получава субсидии и че това представлява съществено предизвикателство — по отношение на прекалената зависимост от публично финансиране — и в същото време възможност, тъй като това позволява на Европейската комисия, държавите членки и местните/регионалните власти да използват публични ресурси при осъществяването на реформи в сектора;
14. изтъква отново необходимостта да се използват всички налични ресурси по възможно най-ефективния начин и призовава в подготовката на споразуменията за партньорство и бъдещите оперативни програми за ЕСИФ да се отдава голям приоритет на подкрепата за крайбрежните и риболовните общности, в контекста на една реформирана регулаторна рамка за държавната помощ, която отчита и реагира на икономическите потребности на такива общности;
15. призовава за гъвкавост при използването на ЕСИФ, за да се гарантира насочването на ресурсите към селските, крайбрежните и рибарските общности, и призовава Европейската комисия да поеме недвусмислено ангажимента при прегледа на правилата за държавните помощи да се гарантира, че тези правила позволяват практическото постигане на тази цел, а не го възпрепятстват;
16. смята, че ако бъдат мобилизирани ефективно и ефикасно, тези ресурси предоставят възможност за трансформиране на секторите на рибарството и аквакултурите и спомагат за напредък към тяхното устойчиво развитие, като едновременно с това подкрепят по-обширните амбиции на стратегията за син растеж за укрепване на морската и аквакултурната икономика и нейните връзки с наземната икономика, по-специално повишавайки стойността на улова посредством развитието на крайбрежната икономика, местните пазари, иновативните продукти и информираността на потребителите (особено по въпроси като т.нар. „къса верига на доставки“, сезонността, неповторимостта на продукта и др.);
17. призовава Европейската комисия, държавите членки и другите публични власти в Европа да се възползват от възможността и да използват периода 2014 — 2020 г. за постигане на истинска промяна;
18. отбелязва, че регламентът за помощ *de minimis* и регламентът за групово освобождаване не представят цялата картина на субсидиите за рибарството и сектора на аквакултурите, тъй като държавите членки имат възможността да установяват „схеми за държавни помощи, предмет на уведомление“ (които изискват предварителното одобрение на Европейската комисия);
19. отбелязва, че секторът на рибарството също е облагодетелстван от освобождаването от данъци върху горивата, което осигурява пряка полза по отношение на оперативните разходи на риболовните плавателни съдове, които се оценяват на около 1,5 милиарда евро в ЕС годишно; едновременно с това помощта *de minimis* също предоставя възможности за отпускане на субсидии за горива за корабите;
20. изтъква проучване, възложено от ГД „Рибарство и морско дело“ през 2009 г., в което се прави прогнозата, че около 718 милиона евро ще бъдат на разположение в съответствие с Регламента за минимална помощ („Регламентът *de minimis*“), въпреки че действителните данни относно помощта *de minimis* трудно могат да бъдат събрани поради липсата на ефективен мониторинг на равнището на ЕС; изчислено е, че допълнителни 8 милиона евро годишно ще бъдат отпуснати в съответствие с Регламента за групово освобождаване в сектора на рибарството;
21. отбелязва, че в проучване от 2009 г. на ГД „Рибарство и морско дело“ също се изтъкват редица рискове при прилагането на Регламента *de minimis*, сред които: (i) потенциалното пагубно въздействие върху използването на Европейския фонд за рибарство (ЕФР) в държавите членки, където се отдава приоритет на подкрепата *de minimis*; (ii) потенциалното отрицателно въздействие на променливото използване на помощта *de minimis* от различни държави членки, и (iii) рискът помощта *de minimis* да бъде използвана в подкрепа на активната дейност на плавателните съдове противно на по-обширните цели на реформата за намаляване размера и мащаба на риболовния флот;
22. приветства прозрачността, внесена по отношение на помощта *de minimis* чрез включването на свързаните с нея данни в изготвяните от държавите членки годишни доклади относно държавната помощ, като важен фактор за гарантиране на прозрачността на схемата;

23. признава, че Европейската комисия трябва да постигне баланс в своите усилия за намаляване на бюрокрацията и въвеждането на изисквания за наблюдение, като едновременно с това осигурява достатъчно прозрачност и мерки за контрол, и отново изтъква, че водещите цели на реформите на ОПОР предоставят достатъчно основания за по-стабилно и по-прозрачно наблюдение на използването на държавните помощи в този сектор;
24. отбелязва, че съществуват призови за повишаване на настоящите прагове за помощта *de minimis* (30 000 евро за предприятия за период от три данъчни години), така че на местните и регионалните власти да се предостави по-голяма гъвкавост за подкрепа на интервенциите на териториално равнище, които са считани за изключително важни предвид високата концентрация на риболовна дейност в определени региони и общности; отбелязва, че при всяко преразглеждане на праговете за помощта *de minimis* трябва да се вземе предвид необходимостта от спазване на правилата в областта на конкуренцията и общия пазар;
25. заявява обаче, че съществува риск повишаването на праговете за помощта *de minimis* да предостави допълнително възможности за подкрепа на неустойчиви риболовни практики, с което да се подкопае основната цел на реформите на ОПОР за постигане на устойчив риболов в ЕС; при все това този риск може да бъде предвиден в конкретни случаи и с национален обхват, при които липсата на устойчивост не се дължи на причини, свързани със сектора на производство или улов;
26. следователно призовава Европейската комисия в своята оценка на въздействието на преразгледаните регламенти и като част от нейната оценка на отговорите от консултациите да предостави подробен анализ на потенциалното въздействие (във връзка с осъществяването на по-машабните реформи на ОПОР) от (i) запазване на праговете за помощи *de minimis* в сектора, (ii) увеличаване на праговете за помощи *de minimis* и (iii) намаляване или забрана на прагове за помощи *de minimis* като цяло;
27. смята, че в тази оценка на въздействието би трябвало също да се разгледа ролята, която имат мерките за помощ *de minimis* като част от по-обширната тема за публичната намеса в сектора, по-специално какво те правят по отношение на „пропуските“ в разпоредбите, които не могат да бъдат отстранени с новия ЕФМДР, общия регламент за групово освобождаване на рибарството и сектора на аквакултурите и одобрените схеми за помощ за този сектор;
28. подчертава необходимостта за по-ефективно използване на ЕФМДР през периода 2014 — 2020 г., както беше случал досега с ЕФР, като се има предвид, че ЕФМДР е основен механизъм за финансиране, посредством който може да се насочва подкрепа към секторите на рибарството и аквакултурите с цел постигане на основните цели на реформите на ОПОР;
29. смята, че би било от полза да се проучи потенциалът на това подкрепата за преработката и маркетинга на продукти от риболов и аквакултури да бъде изключена от обхвата на секторните регламенти *de minimis*/за групово освобождаване и вместо това да бъде включена в рамката на общите регламенти за помощ *de minimis* и групово освобождаване;
30. смята, че подобна промяна се вписва в логиката на целта на Европейската комисия да утвърди сектор на рибарство и аквакултури, който е с по-силна търговска и бизнес ориентация, и да се проучат начините за добавяне на стойност към продуктите на рибарството, посредством развитието на вериги за доставка, разгръщането на крайбрежната икономика и прилагането на нови и иновативни подходи;
31. отбелязва, че преместването на подкрепата за крайбрежните дейности на секторите на рибна преработка и на устойчиви аквакултури в обхвата на общия регламент *de minimis* ще позволи подобни мерки да се възползват от по-високите прагове за намеса, предвидени в този регламент (понастоящем 200 000 евро), което ще спомогне за преодоляване на пречките пред инвестициите в крайбрежната икономика и ще допринесе за желаната цел за постигане на максимална потенциална „добавена стойност“ на продуктите на рибарството за местните рибарски общности;
32. призовава Европейската комисия да вземе това предвид при прегледа на регламентите за държавна помощ за рибарството и аквакултурите, по-специално като оцени потенциалните икономически ползи, които подобен подход би имал за крайбрежната икономика и рибарските общности, като оцени също в каква степен подобна промяна може да доведе до „нежелани последици“, например увеличаване на неустойчивите риболовни практики;
33. призовава Европейската комисия да преразгледа списъка от мерки за помощ, които се съдържат в Регламента за групово освобождаване, за да се гарантира, че са в съответствие с реформата на Общата политика в областта на рибарството и че не съществуват възможности нито в регламентите за държавни помощи (нито в ЕФМДР) за подкрепа на неустойчиви риболовни практики;

34. изтъква разпоредбите, съдържащи се в Регламента за групово освобождаване, които са предназначени в подкрепа на редица мерки за опазване и съхраняване на водната среда и призовава Европейската комисия да запази и разшири обхвата на регламента, така че да създаде възможности за инвестиции, които опазват, съхраняват и подобряват морската и аквакултурната среда, включително подкрепа за морски/аквакултурни изследвания, събиране на данни, подкрепа за сектора в конкретни случаи с национален обхват, при които липсата на устойчивост не се дължи на причини, свързани със сектора на производство или улов и др.;

35. призовава държавите членки, местните и регионалните власти и други заинтересовани страни да подхождат творчески към възможностите, които тези регламенти (и ЕФМДР) представят, така че да се осигури оптимизирането на всички мерки, които засилват устойчивостта на сектора на рибарството, аквакултурите, морската среда и крайбрежните общности.

Брюксел, 29 ноември 2013 г.

Председател
на Комитета на регионите
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
